

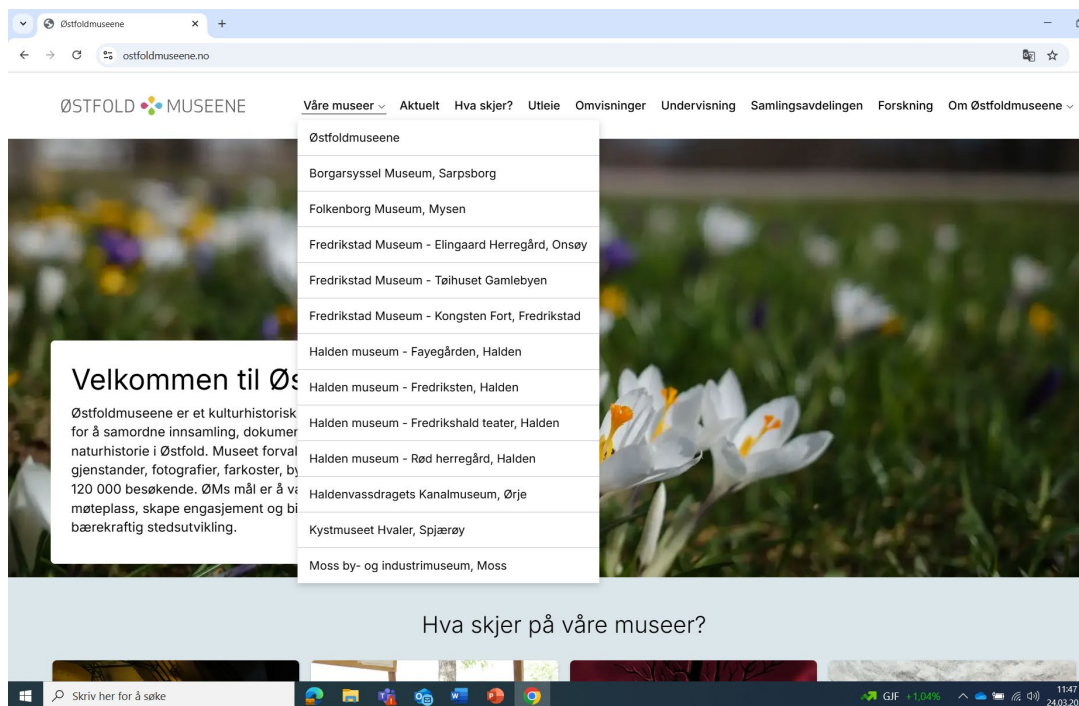
Folkeforskning som praksis for sosial ansvarlighet

Marianne Løken, direktør forskning og utvikling, Østfoldmuseene

NARMA, 25.3.2025

Østfoldmuseene

Håp for fremtiden – Stedsutvikling gjennom mangfold, medvirkning og bærekraftig utvikling

«Østfoldmuseene har en visjon om at museet kan være med å skape 'håp for fremtiden'. Dette vil vi gjøre ved å bidra til 'stedsutvikling gjennom mangfold, medvirkning og bærekraftig utvikling', en strategi der samlingsutvikling, forskning og formidling er sentrale verktøy. Målet er å styrke museets samfunnsrolle og lokale forankring gjennom forskning og solid kunnskapsproduksjon, relevant formidling og helhetlig samlingsutvikling i lys av et samfunn i endring; med store miljøutfordringer og undergraving av demokratiske institusjoner og prinsipper.»

«Ved å engasjere flere i arbeidet vi gjør, kan vi bidra til inkludering, sosial utjevning og bedre folkehelse. Østfoldmuseene vil jobbe for å styrke museet som en møteplass for kritisk refleksjon og legge til rette for et uenighetsfellesskap med rom for nyanser og dialog.»

«Vi tester ut metoder og verktøy for medvirkning og samskaping, og jobber for å nå målgrupper som ellers ikke finner museet relevant.»

«Vi bygger relasjoner og tillit til ulike grupper og miljøer, både for å bli mer relevante for flere og for å få nødvendig og verdifull kunnskap om historien som utspiller seg her og nå.»

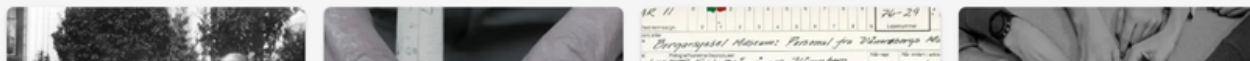
Forskning og utvikling i Østfoldmuseene

Forskning er en grunnleggende forutsetning for at museene skal kunne drive meningsfull innsamling, dokumentasjons- og formidlingsvirksomhet.

Østfoldmuseene har derfor som ambisjon å øke forskningsinnsatsen og etablere seg som en synlig forskningsinstitusjon, som utvikler og formidler forskningsresultater av høy kvalitet, både overfor forskningsmiljøer og publikum.

Østfoldmuseene ønsker å bidra til økt tverrfaglig forskningssamarbeid i de nasjonale museumsnettverkene og i forskningsmiljøene på tvers av sektorer – nasjonalt og internasjonalt. Forskningen skal være relevant for Østfoldmuseenes virksomhet innenfor det strategiske planverket museet har til enhver tid.

Mot nye forståelser av kunnskaping - Fagplan for forskning og utvikling (2024-2027) [↗](#)

Mot nye forståelser av kunnskaping

Fagplan for forskning og utvikling (2024-2027)

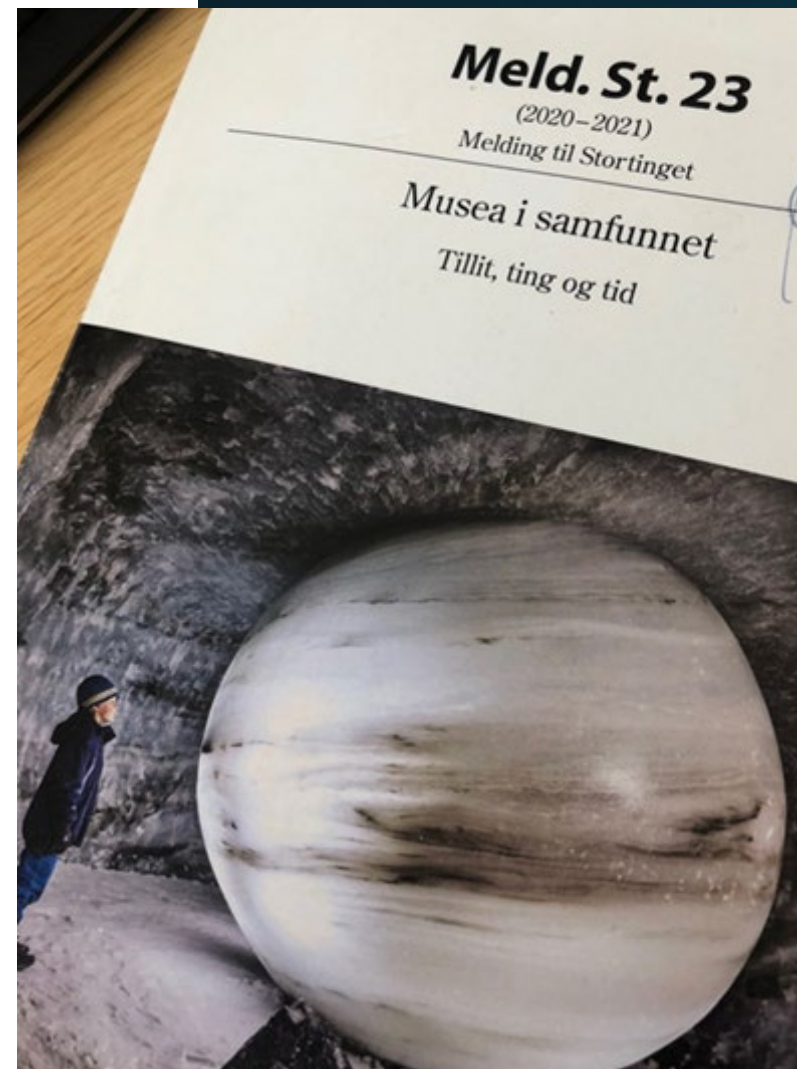
«Hele tiden foregår det produksjon av kunnskap på mange vis og nivåer. For å favne dette perspektivet, denne aktive formen, og samtidig alle de ulike formene for kunnskapsarbeid som foregår i museene, har vi valgt å kalle den samlede kunnskapsproduksjonen for kunnskaping.»

(Treimo, Risan & Andersen, 2023, s. 58)

«Hele tiden foregår det produksjon av kunnskap på mange vis og nivåer. For å favne dette perspektivet, denne aktive formen, og samtidig alle de ulike formene for kunnskapsarbeid som foregår i museene, har vi valgt å kalle den samlede kunnskapsproduksjonen for kunnskaping.»
(Treimo, Risan & Andersen, 2023, s. 58)

«Meldinga viser den overordna politiske retninga for museumspolitikken fram mot 2050 og formulerer dei sentrale områda for vidare utvikling av museumssektoren. Meldinga inneheld ei vurdering av museumsreforma som sektoren har vore gjennom dei siste 20 åra og drøftar vegen vidare etter denne. (Regjeringen.no).

«**Solid kunnskapsproduksjon** – Relevant formidling – Heilskapleg samlingsutvikling – Trygg ivaretaking – Aktiv samhandling» (s. 42)

«Et museum er en ikke-kommersiell, permanent institusjon i **samfunnets tjeneste**, som forsker på, samler, konserverer, fortolker og formidler materiell og immateriell kulturarv. Museene er **åpne** for publikum, **tilgjengelige** og **inkluderende**, og fremmer mangfold og bærekraft. De opererer og kommuniserer etisk og profesjonelt, legger til rette for **bred deltakelse** fra samfunnet og **tilbyr varierte opplevelser** for utdanning, underholdning, refleksjon og kunnskapsdeling.» (ICOM, 2022)

Med viten, vilje og evne til *folkeforskning* - forankring, samarbeid & kompetanse

*Under revisjon: "Code of ethics" - Etisk kode for museer
fra ICOM (International Council of Museums), omfatter fem
hovedprinsipper:*

1. **Samfunn:** Museer skal være tilgjengelige, inkluderende, samarbeide med lokalsamfunn, beskytte kulturarv og fremme dialog, menneskerettigheter, sosial rettferdighet og fred.
2. **Profesjonalitet:** Museer skal operere etisk og i henhold til profesjonelle standarder, med ansvar for ansatte, ledelse og alle som jobber med museet.
3. **Utdanning:** Museers læringsaktiviteter skal baseres på kunnskapsdeling og dialog.
4. **Samlinger:** Museer skal forske på, samle inn, sikre og stille ut materiell og immateriell kulturarv, samtidig som de respekterer ulike perspektiver og rettighetene til opprinnelige folkegrupper.
5. **Styre:** Styreorganer skal sikre museets langsiktige bærekraft ved å sikre nødvendige ressurser og tjene lokalsamfunn.

Koden understreker viktigheten av å jobbe med lokalsamfunn, respektere urfolks rettigheter, fremme bærekraft og bekjempe ulovlig handel med kulturgjenstander. Den oppfordrer også til åpenhet, ansvarlighet og etisk bruk av teknologi.

Fra inkludering og involvering...

Delstrategi for frivillighet

Delstrategi for likestilling og mangfold

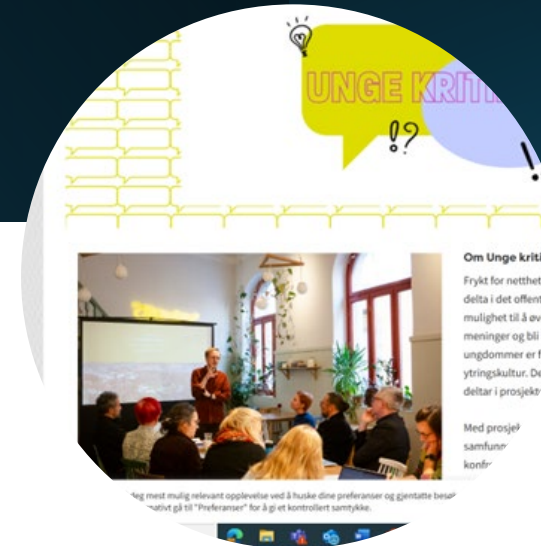
...via aktiv medvirkning

Kunnskaping – Involvering – Forankring

Løken, M. og Skåtun, T. (2023). Samskaping og medvirkning i museer - Om flerstemthet, kontroll og kunnskaping, i *Tingenes metode - museenes kunnskapstopografi*, red. H. Treimo, L. Risan, K. Gjølme Andersen, M. Løken og T. Skåtun. Museumsforlaget

...til folkeforskning

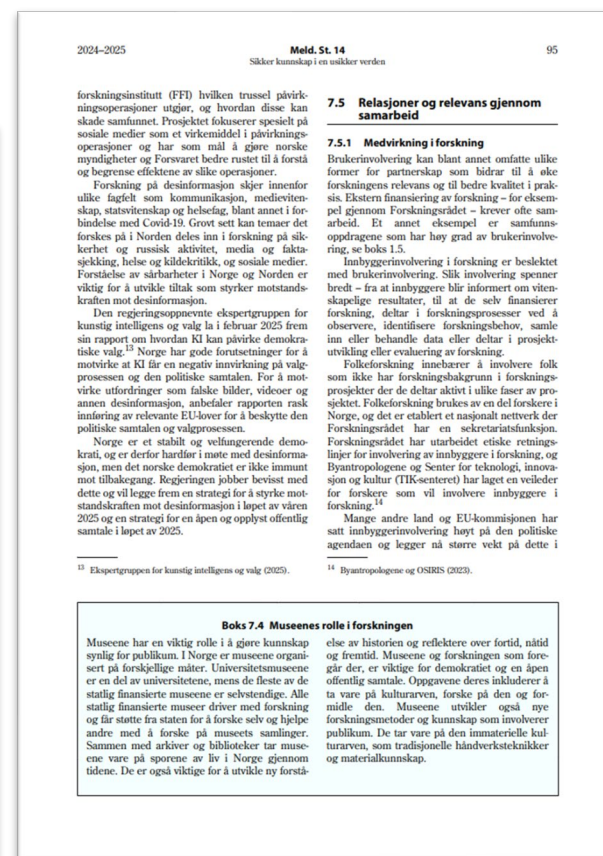
...som systematisk praksisnær forskning og kunnskapsproduksjon!

- *Metalldetektorister: funn, representasjon og kunnskapssystem*
- *Museer som helsefremmende arenaer*
- *Museenes demokratiserende samfunnsrolle*
- *Urtearv*
- *Ungdoms møte med eldre kunst*
- *Når trenger museene medforskere?*

Tilråding fra Kunnskapsdepartementet 21. mars 2025, godkjent i statsråd samme dag. (Regjeringen Støre)

«Folkeforskning innebærer å involvere folk som ikke har forskningsbakgrunn i forskningsprosjekter der de deltar aktivt i ulike faser av prosjektet. Folkeforskning brukes av en del forskere i Norge, og det er etablert **et nasjonalt nettverk der Forskningsrådet har en sekretariatsfunksjon**» (s. 95)

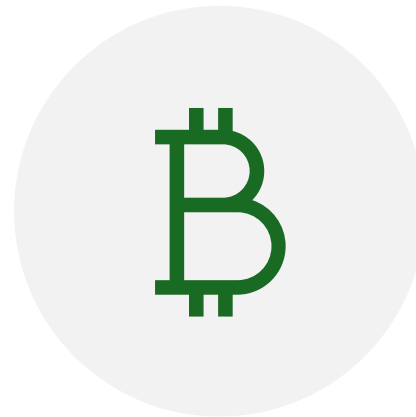
«Boks 7.4 Museenes rolle i forskningen

Museene har en viktig rolle i å gjøre kunnskap synlig for publikum. I Norge er museene organisert på forskjellige måter. Universitetsmuseene er en del av universitetene, mens de fleste av de statlig finansierte museene er selvstendige. Alle statlig finansierte museer driver med forskning og får støtte fra staten for å forske selv og hjelpe andre med å forske på museets samlinger. Sammen med arkiver og biblioteker tar museene vare på sporene av liv i Norge gjennom tidene. De er også viktige for å utvikle ny forståelse av historien og reflektere over fortid, nåtid og fremtid. **Museene og forskningen som foregår der, er viktige for demokratiet og en åpen offentlig samtale. Oppgavene deres inkluderer å ta vare på kulturarven, forske på den og formidle den. Museene utvikler også nye forskningsmetoder og kunnskap som involverer publikum. De tar vare på den immaterielle kulturarven, som tradisjonelle håndverksteknikker og materialkunnskap.**» (s. 95)

Kort oppsummert

RELEVANSEN AV FORANKRING
(OG BEGESTRING)

MUSEENE + UH = SANT
(KOMPETANSE, NETTVERK OG
FINANSIERING)

FELLES INNSATS FOR DEMOKRATI
OG MEDBORGERSKAP, TILLIT OG
SOSIAL ANSVARLIGHET

Takk for oppmerksomheten!

Marianne.loken@ostfoldmuseene.no

<https://ostfoldmuseene.no/>

<https://ostfoldmuseene.no/forskning>

Foto:

Øyvind Andersen, Østfoldmuseene (side 8, bilde nr. 1, side 14)

Marianne Løken, Østfoldmuseene (side 8, bilde nr. 3 og side 9, bilde nr. 1 og 2)

Johnny Nilsen, Østfoldmuseene (side 9, bilde nr. 3)

Stockbilder (side 1 og 8, bilde nr. 2)

